

GRIEKSE KUNST

I. ALGEMENE KENMERKEN

1. **MAATVOL:** de mens is de maat van alle dingen. Men moet steeds de gulden middenweg bewandelen, want wie zich te buiten gaat aan hoogmoed (*Hybris*) wordt door de goden genadeloos gestraft (cfr. talrijke voorbeelden uit de mythologie). Vandaar dat alle buitensporigheden of extreme gevoelens vermeden zijn. Met eenvoudige materialen en technieken brengen zij harmonische kunstwerken voort.
2. **ANTROPOCENTRISME:** de kunst is op de mens gericht. De mens is vrijwel het enige onderwerp van de plastische kunsten. Ook goden worden in de regel als mensen afgebeeld, maar steeds als krachtige en jeugdige figuren.
3. **IDEALISEREND:** in de kunst pogen de Grieken een wereld van ideale volmaaktheid te scheppen. Het beeldhouwde mensenbeeld is dan ook een typebeeld. *Idealiseren* is het creëren van een *voor alle tijden geldende idee van schoon(vormelijk)heid* (dwz. zintuiglijke/lichamelijke schoonheid). Men beeldt daarbij vooral de *jeugdige mens* af, die opvalt door *fysieke kracht* en *geen individuele* en *geen affectieve* uiterlijkheden vertoont.
4. **SYNTHETISEREND:** men streeft ernaar de ideale schoonheid te bereiken door een volmaakt evenwicht van het geheel dat duidelijk domineert op zijn onderdelen.
5. **NATIONALE KUNST:** de Griekse bouwstijlen en plastische uitdrukkingvormen komen in geheel Griekenland voor. De kunst is gegroeid uit het volk en telt daardoor vele anonieme werken. De kunstenaar is in de eerste plaats een vakman, die zijn bekwaamheid ten dienste stelt van de gemeenschap (*gemeenschapskunst*). De kunst heeft een nuttigheidswaarde (*utilitarisme*; cfr. de keramiek) en een *pedagogische* waarde (cfr. standbeelden).

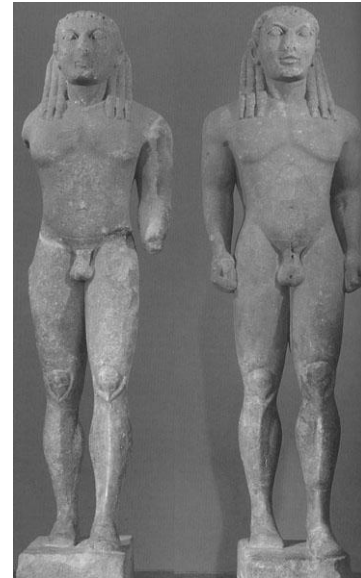
II. DE GRIEKSE BEELDHOUKUNST

1. De Archaische periode (7de-6de eeuw v.C.)

a) Algemene kenmerken van de **KOUROS** (vb. *Kleobis en Bythoon*):

- duidelijke Egyptische invloeden:
 - * linkervoet vooruit
 - * strakke houding (armen!)
 - * gebalde vuisten
 - * frontaliteit
 - * hoekige vormen
 - * knieschijf geaccentueerd

- nieuwe elementen:
 - * minder frontaal (vrijstaand)
 - * armen lossen van het beeld
 - * naakte beelden
 - * groot voorhoofd
 - * amandelvormige ogen
 - * ronde wenkbrauwen
 - * typische archaische glimlach

b) Algemene kenmerken van de **KORÈ**: (zie handboek)

2. De Klassieke periode (5de-4de eeuw v.C.)

a) DE IDEALISERENDE FASE (5de eeuw v.C.)

- Algemene kenmerken:
 - * idealiserend
 - * technisch meesterschap
 - * rustige, waardige, harmonische weergave van de mens (sereen)

– VOORBEELDEN

MYROON, *Diskobolos*: Weergave van de *bevroren beweging*, d.i. de korte rustpauze tussen twee aan elkaar tegengestelde bewegingen (achteruittrekkende beweging via schroef; wegslingerende beweging via cirkel)

POLYKLEITOS, *Doryforos*: Systematische uitwerking van de *contraposto*, d.i. de afwisseling via tegenstelling van rustende en dragende delen. Hij schiep tevens de ideale vorm van het beeld (hoofd 1/7 van het hele beeld). Dit wordt aanvaard als *canon*: als maatstaf en als regel. Het resultaat is een rustige en harmonieuze uitdrukking.

PHIDIAS, *Dionysos* (parthenon): de meester van het parthenon. Eenvoudige bewerking: edele figuren en rust, harmonie, waardigheid. Hij idealiseert de natuur en geeft bovenmenselijke schoonheid.

b) DE NATURALISERENDE FASE (4de eeuw v.C.)

- kenmerken:
 - * natuurgetrouwer weergave
 - * van harmonische grootheid naar verleiding en lieflijkheid
 - * gratie en bevalligheid
 - * begin van gevoel
 - * intrede van het vrouwelijk naakt in de beeldhouwkunst
 - * zwaartepunt verschuift naar de randzone van het beeld
- PRAXITELES: *Hermes en Dionysos*

3. Het Hellenisme (eind 4de-3de eeuw v.C.)

a) Kenmerken:

- * weelderige uitvoering
- * realistische afbeelding van smart en passie
- * hang naar pathos
- * afbeelding van het (naakte) kind in de beeldhouwkunst (*putto*)
- * meer beweging
- * ook aandacht voor het lelijke

b) Voorbeelden: *Laokoongroep*, *Stervende Galliër*,...

Herman DEFOORT
(te vermelden bij gebruik)